

Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniu 23 czerwca 2021 r.¹

Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość

W dniu 23 czerwca 2021 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Zespół”), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

I. Wprowadzenie Przewodniczącego Zespołu

Posiedzenie otworzył Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka („Trybunał”), który przewodniczył spotkaniu („Przewodniczący”, „Pełnomocnik”). Pełnomocnik poinformował, że z uwagi na dalsze obowiązywanie obostrzeń związanych z pandemią zebrania Zespołu odbywają się nadal w formie zdalnej.

Pełnomocnik poinformował członków Zespołu, że w dniu 15 czerwca 2021 r. Rada Ministrów w trybie obiegowym przyjęła Raport z wykonywania wyroków ETPC przez Polskę za 2020 r. Raport zostanie w najbliższym czasie umieszczony na stronie internetowej MSZ, link do tego dokumentu zostanie przesłany do członków Zespołu drogą mailową. Z uwagi na ograniczenia budżetowe, na tę chwilę nie jest planowane wydanie przez MSZ Raportu w formie książkowej. Raport zostanie również przekazany do sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz senackiej Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji.

II. Informacja o bieżącej działalności Pełnomocnika

1. Informacja o skargach zakomunikowanych stronie polskiej w II kwartale 2021 r.

Przewodniczący poinformował, że w 2021 r. od początku roku odnotowano 181 komunikacji, z czego w okresie od 1 kwietnia do 22 czerwca br. - 66 komunikacji.

Zakomunikowane sprawy dotyczą m.in.:

- *Pasella p. Polsce*, nr 78099/14 – zajęcie komputera i twardego dysku - zarzut naruszenia art. 1 Prot. 1 (prawo do poszanowania mienia) oraz art. 8 Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego),
- *Nowoczesna p. Polsce*, nr 38813/17 - dotyczy Funduszu Wyborczego Nowoczesnej Ryszarda Petru - zarzut naruszenia art. 11 Konwencji (wolność zrzeszania się),

¹ Niniejsza wersja sprawozdania uwzględnia zmiany dokonane decyzją Rady Ministrów przyjętą w trybie obiegowym w dniu 3 września 2024 r. (RM-001-35-24)

- *Tobjański p. Polsce*, nr 72520/17 - brak usprawiedliwienia nieobecności na rozprawie apelacyjnej - zarzut naruszenia art. 6 ust. 1 oraz art. 6 ust. 3 lit. c Konwencji (prawo do obrony, prawo do udziału w rozprawie),
- *Kornacki p. Polsce*, nr 4775/18 - uniemożliwienie kontrmanifestacji miesięcznicy smoleńskiej - zarzut naruszenia art. 11 (wolność zgromadzeń), art. 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) i art. 18 (działania wbrew duchowi Konwencji),
- *W.W. p. Polsce*, nr 31842/20 - osoba transseksualna w ZK (w ubiegłym roku Trybunał wydał w tej sprawie środek tymczasowy na podstawie art. 39 regulaminu Trybunału) - zarzuty naruszenia art. 2, 3, 8 i 14 Konwencji,
- *S. i inni p. Polsce*, nr 38342/19 - dotyczy odpowiedzialności państwa za niereagowanie na przemoc domową - zarzut naruszenia art. 2 i art. 3 Konwencji,
- sprawy dot. wymiaru sprawiedliwości, dotyczące zarzutu naruszenia art. 6 ust 1 (prawo do sądu), a niekiedy także art. 18 (działanie wbrew duchowi Konwencji):
 - *Brodowiak p. Polsce*, nr 28122/20 - przeniesienie sędziego do innego wydziału - rzekomo w odpowiedzi na jego działalność orzeczniczą,
 - *Dżus p. Polsce*, nr 48599/20 - rozpoznawanie sprawy skarżącego przez sędziego powołanego przy udziale nowej KRS,
 - *Juszczyszyn p. Polsce*, nr 35599/20 - postępowanie dyscyplinarne i zawieszenie sędziego,
 - *Biliński p. Polsce*, nr 13278/20 - rozpoznawanie sprawy skarżącego przez sędziego powołanego przy udziale nowej KRS,
 - *Pionka p. Polsce*, nr 26004/20 - uchylenie immunitetu prokuratora przez Izbę Dyscyplinarną SN,
 - *Kędziński p. Polsce*, nr 18065/18 oraz *Hejosz p. Polsce*, nr 57460/19 - dotyczy oświadczeń majątkowych sędziów – zarzut naruszenia art. 6 ust. 1, art. 8 i art. 13 Konwencji.

Ponadto zakomunikowano szereg spraw dotyczących kwestii już wcześniej zbadanych przez Trybunał:

- komunikacje modułowe dotyczące przewlekłości postępowania (*Bełz i 9 innych skarg*, *Krotofil i 9 innych skarg*, *Sachadel i 8 innych skarg*, *Łaba i 9 innych skarg*, *Dąbrowski i 9 innych skarg* - w sumie 49 komunikacji),
- przewlekłe tymczasowe aresztowanie (*Kucewicz p. Polsce*, nr 12113/19; *Waszecki p. Polsce*, nr 44745/19; *Ordak p. Polsce*, nr 3020/20, *Marciniak p. Polsce*, nr 52089/18 - 4 komunikacje),
- odmowa wydania przepustki na pogrzeb (*Chmielewski p. Polsce*, nr 46466/19 - 1 komunikacja).

2. Informacja o orzeczeniach ETPC wydanych w II kwartale 2021 r. oraz stanie wykonywania spraw

Przewodniczący wskazał, że w okresie od kwietnia do 22 czerwca 2021 r. w sprawach polskich Trybunał wydał lub notyfikował Polsce łącznie 28 orzeczeń (w tym 21 decyzji (w tym 5 o niedopuszczalności) i 7 wyroków stwierdzających naruszenie).

Od początku bieżącego roku w sprawach polskich zostało wydanych już 36 orzeczeń (28 decyzji skreślających z uwagi na zawarcie ugody lub przedłożenie deklaracji jednostronnej bądź z uwagi na niedopuszczalność i 8 wyroków stwierdzających naruszenie).

W tym okresie Komitet Ministrów RE uznał 2 orzeczenia w polskich sprawach za wykonane (*Rasiński p. Polsce* oraz *Apanasewicz p. Polsce*).

W związku z wydaniem ww. nowych orzeczeń obecnie liczba orzeczeń znajdujących się w procesie wykonywania pod nadzorem Komitetu Ministrów RE zwiększyła się i wynosi: 106 (84 wyroki i 22 decyzje zatwierdzające ugody). Przewodniczący podkreślił, że proces zamykania nadzoru Komitetu Ministrów RE nad orzeczeniami Trybunału w sprawach polskich jest obecnie stabilniejszy, więc spadki w liczbach orzeczeń będących w nadzorze są bardziej umiarkowane. Obecnie w związku z wydanymi nowymi orzeczeniami Trybunału przekroczyliśmy granicę 100 spraw. Co więcej, sprawy mniej skomplikowane do wykonania, powtarzalne, stanowią obecnie mniejszość. W wykonywaniu pozostają sprawy bardziej złożone, wymagające podjęcia bardziej kompleksowych działań, a tym samym pozostające dłużej w procesie wykonywania.

W tym okresie do Komitetu Ministrów RE wpłynęła też jedna komunikacja na podstawie reguły 9 Regulaminu Komitetu. Komunikacja dotyczyła wykonywania sprawy *Jeziór p. Polsce* i została złożona przez Helsińską Fundację Praw Człowieka. W komunikacji tej Fundacja rekomendowała zmianę klasyfikacji sprawy *Jeziór p. Polsce* i odłączenie jej jako powtarzalnej od sprawy *Brzeziński* oraz przyznanie jej statusu sprawy wiodącej („leading case”). Ponadto, odnosząc się do wykonania wyroku w zakresie środków generalnych, Fundacja zauważyła, że w świetle charakteru sprawy *Jeziór p. Polsce* podjęte przez rząd środki są niewystarczające. W ocenie HFPC sprawa ta wymaga odpowiedniego upowszechnienia w ramach specjalistycznych szkoleń dla sędziów w celu zagwarantowania właściwego stosowania standardów Trybunału w przyszłości w sprawach o podobnym charakterze. Rząd udzielił odpowiedzi na tę komunikację, wskazując m.in. na działania upowszechniające i uświadamiające (w tym szkolenia) podjęte w ramach środków generalnych, mających na celu wykonanie tego wyroku. Dokumenty te są dostępne w języku angielskim na stronie Komitetu oraz w bazie HUDOC-EXEC.

III. Informacja na temat posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC w dniach 7-9 czerwca 2021 r.

Pełnomocnik poinformował, że w agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC, które odbyło się w dniach 7-9 czerwca 2021 r., znalazła się jedna polska sprawa: *Grabowski p. Polsce*. Sprawa ta była omawiana na posiedzeniu Zespołu w marcu br. Na ostatnim posiedzeniu Komitetu Ministrów RE nie była poddawana debacie na forum - decyzja została przyjęta bez debaty. Rząd przekazał Komitetowi Ministrów RE aktualne informacje dotyczące realizacji środków generalnych w tych sprawach w dniu 15 kwietnia 2021 r.

Decyzja w tej sprawie jest krótka i składa się z trzech punktów – pierwszy jest krótkim opisem problemu zidentyfikowanego w wyroku *Grabowski p. Polsce*, w drugim punkcie odnotowana została z zadowoleniem zmiana praktyki sądów w zakresie wydawania postanowień

dotyczących przedłużenia pobytu małoletniego w schronisku dla nieletnich, a jednocześnie został wyrażony głęboki żal z powodu braku przyjęcia koniecznych zmian legislacyjnych w okresie ponad 5,5 roku od uprawomocnienia się wyroku. W ostatnim punkcie nalega się na zakończenie prac legislacyjnych, mających na celu uwzględnienie w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich przepisów zobowiązujących do wydawania właściwych postanowień przez sądy w zakresie umieszczania nieletniego w schronisku dla nieletnich i przekazanie Komitetowi zaktualizowanej informacji na temat postępów w tym zakresie przed końcem września 2021 r.

W decyzji nie podano terminu kiedy odbędzie się kolejne badanie tej sprawy na posiedzeniu Komitetu Ministrów RE. Możliwe, że to będzie na którymś posiedzeniu w 2022 r. Decyzja będzie podjęta z pewnością po przedstawieniu informacji, o które prosił Komitetu Ministrów RE w swojej ostatniej decyzji w tej sprawie. Pełnomocnik MSZ wystąpi niebawem do MS z prośbą o przekazanie aktualnych informacji nt. procesu legislacyjnego prowadzonego przez MS w tym zakresie. Decyzja przyjęta w tej sprawie jest dostępna publicznie na stronie Komitetu Ministrów RE oraz w bazie orzeczeń znajdujących się w procesie wykonywania HUDOC-EXEC.

W kontekście wykonania wyroku w sprawie *Grabowski p. Polsce* przedstawiciel BRPO zauważył, że konieczna jest zmiana ustawowa, bowiem praktyka sądów jest niewystarczająca (zależy od wiedzy sędziego w tym zakresie). MS wskazał, że w zakresie wyroku *Grabowski* krajowy proces legislacyjny nadal trwa i w tej chwili trudno jest powiedzieć kiedy zostanie zakończony. Niemniej MS od czasu wydania wyroku w tej sprawie podjął już szereg działań w ramach środków generalnych, mających na celu upowszechnienie wyroku, działań szkoleniowych oraz zmianę praktyki sądów. Pełnomocnik zasugerował, aby kwestia wykonania tego wyroku znalazło się na agendzie jednego z kolejnych posiedzeń Zespołu.

Ponadto na czerwcowym posiedzeniu KM-DH debacie poddawane były m.in. sprawy rosyjskie, azerskie, tureckie.

Na kolejnym posiedzeniu KM-DH we wrześniu br. w agendzie planowana jest polska grupa spraw: *Al. Nashiri p. Polsce*.

IV. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń Trybunału

1. Informacja nt. postępu w realizacji wyroków w sprawach *Al Nashiri p. Polsce* oraz *Abu Zubaydah p. Polsce* - referują: Prokuratura Krajowa (PK), Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (KPRM)

Tytułem przypomnienia Pełnomocnik wskazał, że w obu wyrokach Trybunał uznał, że doszło do naruszenia art. 3 Konwencji (zakaz tortur oraz niehumanitarnego i poniżającego traktowania) w aspekcie materialnym i proceduralnym, naruszenia art. 5 (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego), naruszenia art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego), naruszenia art. 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) i naruszenia art. 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego). W sprawie *Al Nashiri* Trybunał stwierdził również naruszenia art. 2 (prawo do życia) oraz art. 3 Konwencji w zw. z art. 1 Protokołu nr 6 (zakaz kary śmierci). Trybunał uznał także, że Polska nie zrealizowała próśb Trybunału o dostarczenie dowodów i, w konsekwencji, nie wypełniła zobowiązań wynikających z art. 38 Konwencji -

udzielenia Trybunałowi wszelkich niezbędnych ułatwień dla efektywnego przeprowadzenia dochodzenia.

Wykonanie ww. wyroków w zakresie środków indywidualnych (w tym pilnych) oraz środków generalnych jest zadaniem kompleksowym realizowanym przez kilka resortów.

Odnosnie do pilnych środków indywidualnych, tj. uzyskania gwarancji dyplomatycznych dla obu skarżących, Pełnomocnik poinformował, że w lutym 2020 r. MSZ wystąpił w tej sprawie z notą dyplomatyczną do Ambasady USA w Warszawie. W odpowiedzi z maja 2020 r. strona amerykańska podtrzymała jednak swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie, że wnioski władz polskich nie mogą zostać poparte. Obecnie planowane są przez MSZ kolejne działania, mające na celu uzyskanie gwarancji dyplomatycznych dla skarżących.

Następnie przedstawiciel PK poinformowała, że w dniu 30 listopada 2020 r. Prokuratura Regionalna w Krakowie wydała postanowienie o częściowym umorzeniu śledztwa. Postanowienie jest nieprawomocne. Odpis tego postanowienia został przekazany również do BRPO. Postanowienie to zostało w ustawowym terminie zaskarżone przez pełnomocników. Na obecnym etapie postępowania przygotowawczego wystosowano wniosek o międzynarodową pomoc prawną do właściwych władz USA. Dalszy bieg śledztwa będzie uwarunkowany realizacją tego wniosku.

W odniesieniu do kwestii demokratycznego nadzoru nad służbami specjalnymi przedstawiciel KPRM wskazał m.in., że członkowie Komitetu Rady Ministrów do spraw Bezpieczeństwa Narodowego i spraw Obronnych są jednocześnie członkami Rady Ministrów, która uzyskała wotum zaufania Sejmu RP, co przesądza o ich demokratycznym mandacie, a w konsekwencji o demokratycznym nadzorze nad służbami specjalnymi. Ponadto wdrożone rozwiązania organizacyjno-nadzorcze, w postaci powołania Komitetu Rady Ministrów do spraw Bezpieczeństwa Narodowego i spraw Obronnych, są wystarczające dla zapewnienia właściwego funkcjonowania służb specjalnych. Dlatego też obecnie nie są planowane dalsze działania w tym obszarze.

Przedstawiciel BRPO zapytał, czy w ramach realizacji pilnych środków indywidualnych będą podejmowane inne działania, niż tylko wysyłanie not dyplomatycznych, czy i jakie informacje odnośnie do śledztwa krajowego będą podane do publicznej wiadomości, jaki jest planowany czas tego śledztwa i jakie czynności będą podjęte.

W odpowiedzi Pełnomocnik wskazał, że działania podejmowane w ramach pilnych środków indywidualnych nie ograniczały się tylko do wysyłania not dyplomatycznych, bowiem miały miejsce też spotkania pomiędzy przedstawicielami administracji PL i USA - działania te zostały szeroko opisane w dokumentach przedłożonych Komitetowi Ministrów RE, a obecnie planowane są kolejne działania.

Odnosnie do pytania w zakresie śledztwa krajowego PK wskazała, że nie może ustosunkować się do nich z uwagi na charakter całego śledztwa, te informacje, które mogły zostać ujawnione zostały ujawnione, nie można też określić daty zakończenia śledztwa w części nieumorzonej bo to zależy od odpowiedzi USA w sprawie udzielenia pomocy prawnej.

Przedstawiciel KPRM wskazał natomiast, że w Komitet powołany zarządzeniem nr 162 ma mandat demokratyczny. Nie ma żadnych informacji odnośnie do powoływania innego organu sprawującego nadzór nad służbami.

2. Informacja nt. postępu w realizacji wyroku w sprawie *M.K i inni p. Polsce* – referuje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSWiA) i Administracji oraz Komenda Główna Straży Granicznej (KGSG).

Przewodniczący poinformował, że wyrok w sprawie *M.K. i inni* (skargi nr 40503/17, 42902/17 43643/17) został wydany w dniu 23 lipca 2020 r. i stał się ostateczny w dniu 14 grudnia 2020 r. Po wydaniu tego wyroku rząd składał do Trybunału wnioski o rozpoznanie sprawy przez Wielką Izbę, jednak nie został on uwzględniony.

Sprawa dotyczyła dostępu do ochrony międzynarodowej na przejściu granicznym w Terespolu w kontekście zakazu refoulement. W wyroku tym Trybunał stwierdził:

- naruszenie art. 3 Konwencji (zakaz tortur oraz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania w aspekcie wydalania) z uwagi na brak dostępu skarżących do procedury azylowej oraz narażenie ich na ryzyko niehumanitarnego lub poniżającego traktowania oraz tortur w Czeczenii (przy czym stwierdził brak konieczności zbadania zarzutu naruszenia art. 3 Konwencji w odniesieniu do sposobu traktowania skarżących przez władze polskie w czasie kontroli granicznych),
- naruszenie art. 4 Protokołu nr 4 do Konwencji (zakaz zbiorowego wydalania cudzoziemców) z uwagi na fakt, że decyzje o odmowie wjazdu do Polski i zawróceniu na Białoruś były wydawane w sprawach skarżących bez uwzględnienia indywidualnej sytuacji każdej osoby, a stanowiły część szerszej polityki nieprzyjmowania wniosków o ochrona międzynarodową od osób zgłaszających się na granicy polsko-białoruskiej, niezgodnej z prawem krajowym i międzynarodowym,
- naruszenie art. 13 Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego) w związku z art. 3 Konwencji i art. 4 Protokołu nr 4 do Konwencji,
- naruszenie obowiązków z art. 34 Konwencji do zapewnienia poszanowania prawa do skargi indywidualnej z uwagi na odesłanie skarżących na Białoruś wbrew zarządzeniom tymczasowym Trybunału, wydanym na podstawie Reguły 39 Regulaminu Trybunału.

Pełnomocnik poinformował, że w tej sprawie przygotowywana jest stosowna informacja dotycząca wykonania tego wyroku, która w najbliższym czasie zostanie przedłożona Departamentowi Wykonywania Wyroków ETPC.

Za wykonanie tego wyroku odpowiedzialne są MSWiA i KGSG. Z uwagi na nieobecność przedstawiciela MSWiA działania podjęte w ramach wykonywania tego wyroku zostały przedstawione przez przedstawicielkę KGSG.

Przedstawicielka KGSG poinformowała, że w ramach wykonania środków indywidualnych w niniejszej sprawie w przypadku skarżącego M.K. podjęto tzw. pilne środki indywidualne aby zapewnić przyjęcie wniosku od skarżącego w sytuacji, gdy pojawi się on na polskim przejściu granicznym. W przypadku pozostałych skarżących nie było konieczności przyjmowania tzw. pilnych środków indywidualnych bowiem już wcześniej ich wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej zostały przyjęte.

Z kolei w ramach środków generalnych wskazano w porozumieniu z MSWiA, że procedowany jest obecnie projekt przepisów wprowadzających do polskiego porządku prawnego tzw. procedurę graniczną, która w tej chwili jest po części spójna z Nowym Paktem na rzecz Migracji i Azylu, który został we wrześniu 2020 r. zakomunikowany przez Komisję Europejską, i który również przewiduje wprowadzenie procedury granicznej w nowej odsłonie. Wprowadzenie

procedury granicznej zgodnie z proponowaną wersją nowelizacji ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza możliwość rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w ośrodkach w pobliżu granicy w trybie przyspieszonym, prowadzonym od początku przez Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców. Nie miałyby zatem miejsca sytuacja, w której to funkcjonariusze SG odsyłają cudzoziemców, nie zbadawszy przesłanek do udzielenia ochrony międzynarodowej i tego czy istnieje ryzyko w stosunku do nich w przypadku ich niewpuszczenia na terytorium Polski. Taka procedura zapewniałaby rozpatrzenie sprawy danego cudzoziemca przez właściwy organ od początku do końca. W sprawach uchodźczych, również byłaby zapewniona procedura odwoławcza. W kontekście naruszenia art. 34 Konwencji wskazano, że wynikało to z błędnej interpretacji tego postanowienia Konwencji, obecnie nie ma co do tego wątpliwości. Odpowiedź na pytanie na jakim etapie jest ww. projekt ustawy znajduje się w gestii MSWiA. KGSG już w połowie 2019 r. przekazała do MSWiA zestawienie uwag zgłoszonych w ramach konsultacji międzyresortowych i społecznych. Brak jest jednak informacji odnośnie do tego projektu nowelizacji.

Przedstawicielka BRPO wskazała że ma pytania i wątpliwości odnośnie do skutecznego wdrożenia postanowień wyroku. Wskazała, że wyrok w tej sprawie jest miażdżący, jeśli chodzi o aktualną praktykę ograniczania dostępu do procedury ochrony międzynarodowej na przejściu granicznym w Terespolu. W związku z tym powstają wątpliwości, czy samo wdrożenie procedury granicznej ten problem rozwiąże. Projekt ustawy, o którym mowa, pochodzi z 2017 r., a procedura graniczna ma zastosowanie do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. Ponadto zakładała umieszczanie migrantów, poszukujących ochrony, w ośrodkach detencyjnych, co też może budzić wątpliwości, czy takie przepisy są zgodne z dyrektywami recepcyjnymi oraz np. z wyrokiem w sprawie *Bistieva i inni p. Polsce*. W zakresie naruszenia art. 4 Protokołu nr 4 do Konwencji Trybunał wskazał, że działania na przejściu granicznym to szerzej zakrojona polityka państwa odmawiania wjazdu cudzoziemcom. Sam Trybunał odwołuje się do orzecznictwa NSA w tej sprawie, jak również do raportów RPO i RPD. Trybunał wskazuje na przeinaczanie wyjaśnień osób ubiegających się o ochronę. Powstaje pytanie czy nie można byłoby wprowadzić rozwiązań, które nie wymagają zmiany całej ustawy o udzielaniu ochrony międzynarodowej, czyli protokołowania rozmów z cudzoziemcami, osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową (tak jak jest to na przejściu granicznym w Medyce, co zostało zaobserwowane przez RPO podczas wizytacji na tym przejściu granicznym). Wydaje się, że to nie jest rozwiązanie, które jest dosyć kosztowne. Jak sam Trybunał zwraca uwagę, jest to rozwiązanie pożądane. Kolejną kwestią, na którą Trybunał zwraca uwagę, jest brak skutecznego środka odwoławczego, jeśli chodzi o sytuację cudzoziemców, którzy stawiają się na granicy. Powstaje pytanie, czy w związku z tym w kontekście projektowanych zmian brany jest pod uwagę fakt, że cudzoziemiec odwołuje się od decyzji o odmowie wjazdu, ale i tak nie zostaje na terytorium Polski. W związku ze środkami *interim measure* Trybunał zwrócił uwagę, że Rząd RP przyjmuje, że osoba, która jest na przejściu granicznym nie znajduje się jeszcze na terytorium Polski. Czy ta interpretacja Trybunału, że nie należy tak interpretować stosowania środka *interim measure* została w jakiś sposób przyjęta i czy zostały wydane jakieś wytyczne dla funkcjonariuszy SG.

W odpowiedzi przedstawicielka KGSG wskazała, że korzenie nowelizacji sięgają faktycznie 2017 r., a sama idea nawet 2016 r., kiedy to KGSG zaproponowała Szefowi UdsC, aby rozpatrzyć możliwość wprowadzenia takiego narzędzia. W odniesieniu do detencji projekt nie przewiduje, aby wszystkie osoby bez wyjątku były umieszczane w detencji. Jest wprowadzona

możliwość stosowania środków alternatywnych do detencji. Jest to dalej spójne z tym co znajduje się w tym Nowym Pakcie Migracyjnym. Odnośnie do kwestii zbiorowych wydaleń, Trybunałowi przedstawiono wyjaśnienia, dlaczego nie powinno się postrzegać tego jako zbiorowe wydalenie, i że nie była to polityka państwa w tym zakresie skierowana przeciwko danej kategorii osób. W przypadku wprowadzenia procedury granicznej, przed odesłaniem cudzoziemca przeszedłby on pełną procedurę uchodźczą i w każdym przypadku wypowiadałby się Szef UdsC. Jeśli chodzi o wprowadzenie protokołu, to nie jest to brane pod uwagę. Są sporządzane notatki służbowe. Kwestia odwołania jest zgodna z kodeksem granicznym Schengen, który wprost stanowi, że odwołanie się od decyzji o odmowie wjazdu nie wstrzymuje wykonania tej decyzji, decyzja jest wykonywana natychmiast, a państwo członkowskie ma obowiązek zapewnić, aby taka osoba nie przebywała na terytorium państwa członkowskiego. Czyli jest to zgodne z przepisami unijnymi. Jeśli zostałyby wprowadzona procedura graniczna wtedy również po wydaniu decyzji negatywnej byłaby możliwość odwołania. Jeśli chodzi o *interim measure* – przyjęta została interpretacja Trybunału.

Przedstawiciel BRPO wskazał, że mówimy o procedurze o udzielenie ochrony międzynarodowej, a Trybunał zwrócił uwagę na to, że problemy pojawiają się w trakcie rozmowy na granicy, bowiem w tym miejscu nie ma możliwości zabezpieczenia praw cudzoziemców, a protokoły mogłyby być uznane za remedium. Ponadto procedury graniczne, czy ustawa nowelizacyjna (w wersji konsultowanej z RPO), nie dotyczyły jednak tego elementu odprawy granicznej, w której wypowiadał się Trybunał w tej sprawie. Procedura graniczna zaczynała się bowiem od przyjęcia od cudzoziemca wniosku o ochronę międzynarodową, podczas gdy sedno problemu w omawianym wyroku dotyczyło czynności granicznych, czyli procedur stosowanych przez SG. W czasie rozpytania, czyli elementu odprawy granicznej, cudzoziemcy chcieli i w wielu przypadkach nie mogli złożyć wniosków o ochronę międzynarodową. Wszystkie te przypadki zostały opisane w raportach RPO, które także były pewną bazą dla Trybunału dla wydania tego orzeczenia. Wyraził obawę, że proponowana zmiana ustawy nie zmieni sytuacji cudzoziemców, którzy będą stawiać się na przejściu granicznym w Terespolu i twarzą w twarz w indywidualnych rozmowach z SG będą usiłowali złożyć deklaracje czy zamiar ubiegania się w Polsce o ochronę międzynarodową. Problem tkwił w postępowaniu SG i jej procedurach. Proponowane zmiany ustawowe wcale nie rozwiążą problemu. Wydaje się zasadne omówienie tego wyroku na którymś z kolejnych posiedzeń Zespołu w obecności przedstawiciela MSWiA. Jedynym rozwiązaniem obecnie, nawet nie wymagającym zmiany ustawy, byłoby wprowadzenie protokołów rozmów granicznych, takich jakie były stosowane na przejściu w Medyce, a nie są stosowane w Terespolu.

Podsumowując dyskusję w tej sprawie Pełnomocnik wskazał, że do tej sprawy wrócimy na jednym z kolejnych spotkań i wyraził nadzieję, że wtedy będzie możliwy udział w posiedzeniu przedstawiciela MSWiA.

V. Pozostałe informacje i ogłoszenia.

Pełnomocnik przedstawił krótko informację o rozprawie w dniu 19 maja 2021 r. przed Wielką Izbą Trybunału w sprawie *Grzęda p. Polsce*.

Następnie poinformował zebranych o procedurze wyboru sędziego ETPC z ramienia Polski. Został przygotowany projekt zmiany zarządzenia w sprawie procedury wyboru sędziego (zmiana dotyczy uwag zgłaszanych przez organizacje pozarządowe – możliwości obserwacji rozmów przez przedstawicieli organizacji pozarządowych, kwestii ochrony danych osobowych,

możliwości porozumienia się z kandydatami na drodze elektronicznej, co może ułatwić przebieg tego postępowania). Będzie w najbliższym czasie przesłany do konsultacji z MS.

Pełnomocnik wskazał też, że jeśli członkowie Zespołu mają sugestie odnośnie do możliwych tematów, które mogłyby zostać poruszone na kolejnych posiedzeniach Zespołu to zawsze można je zgłosić. Będą one rozważone przy planowaniu kolejnych posiedzeń. Nadmienił też, że Zespół odbywa posiedzenia relatywnie często w porównaniu do innych państwami gdzie takie zespoły funkcjonują. Ostatnio odbyło się specjalne webinarium zorganizowane przez CDDH (Komitet Sterujący ds. praw człowieka RE), gdzie przedstawiane były różne praktyki stosowane w państwach członkowskich. Jako wzór dobrej praktyki Czechy przedstawiały swoje regulacje, wskazując, że Zespół spotyka się *ad hoc*, zazwyczaj raz w roku. W Polsce jest to więc bardziej sformalizowane, systematyczne, raz w roku odbywają się posiedzenia w składzie rozszerzonym. Cieszy fakt, że Zespół stał się narzędziem do realizacji orzeczeń ETPC, ale też rozwiązywania innych problemów, które mogą się pojawiać w stosowaniu EKPC.

Jan Sobczak
Pełnomocnik
Ministra Spraw Zagranicznych

Uczestnicy posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

w dniu 23 czerwca 2021 r.

Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającym porozumiewanie się na odległość

Przewodniczący posiedzenia Zespołu	Jan Sobczak
MSZ DPT	Anita Janusz Agata Rogalska-Piechota Agnieszka Kozińska-Makowska
Ministerstwo Sprawiedliwości	Urszula Szafrąńska , Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka
Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Ewa Florkiewicz , Departament Prawny
Prokuratura Krajowa	Agnieszka Goździk , Departament Postępowania Przygotowawczego,
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	Jakub Cygan , Departament Bezpieczeństwa Narodowego Remigiusz Jendrych , Departament Oceny Skutków Regulacji, Katarzyna Grzelak-Bach , Departament Oceny Skutków Regulacji, Renata Sieradzka , Departament Prawny

Komenda Główna Policji	Krzysztof Łaskiewicz , Gabinet Komendanta Głównego Policji Marta Krasuska , Gabinet Komendanta Głównego Policji
Krajowa Rada Sądownictwa	Jarosław Dudzicz , członek Rady
Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii	Magdalena Wydra-Golińska , Departament Prawny
Sąd Najwyższy	Arkadiusz Lach , Biuro Studiów i Analiz
Komenda Główna Straży Granicznej	Joanna Kostecka , Zespół Stanowisk Samodzielnych Iwona Przybyłowicz , Zarząd ds. Cudzoziemców
Urząd do spraw Cudzoziemców	Robert Wróbel , Biuro Szefa Urzędu
Kancelaria Senatu RP	Elżbieta Owczarek , Sekretarz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
Kancelaria Sejmu RP	Ziemowit Cieślik , Sekretarz Delegacji RP do ZPRE
Ministerstwo Zdrowia	Dorota Cisak , Biuro Współpracy Międzynarodowej Przemysław Klaman , Biuro Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Robert Safiański , Departament Prawny
Ministerstwo Aktywów Państwowych	Krzysztof Kłopotowski , Departament Prawny
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	Aneta Zradzińska , Departament Prawny
Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania	Alice Neffe , Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania Paweł Kosmulski , Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania
Ministerstwo Finansów	Andrzej Statek , Departament Współpracy Międzynarodowej
Naczelny Sąd Administracyjny	Anna Chmielarz-Grochal , Biuro Orzecznictwa
Rządowe Centrum Legislacji	Natalia Cabaj , Departament Prawa Konstytucyjnego i Administracyjnego
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich	Mirosław Wróblewski , Zespół Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego, Marcin Mrowicki , Zespół Prawa Karnego, Joanna Subko , Wydział Praw Migrantów i Mniejszości Narodowych, Marcin Sośniak , Zespół ds. Równego Traktowania
Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu	Maciej Piela , Departament Kontroli i Nadzoru
Rada ds. Uchodźców	Ewa Coll , członek Rady

